

ANALIZA ŻYWIENIA OGIERÓW
 UZNANYCH W POLSCE
 CZ. I. ANALIZA ŻYWIENIA OGIERÓW UZNANYCH
 W REJONIE KONIA MAŁOPOLSKIEGO

Ewald Sasimowski, Marian Budzyński, Bronisław Jeleń

Zakład Hodowli Koni, AR Lublin

W opublikowanych dotychczas krajowych i zagranicznych pracach badawczych problem żywienia ogierów poruszany był przeważnie w ujęciu eksperymentalnym, najczęściej pod kątem wpływu różnych zestawów paszowych na ich funkcje rozplodowe [1, 2, 4, 5]. Brak było natomiast opracowań dotyczących żywienia reproduktorów w gospodarstwach indywidualnych. Tymczasem nie ulega kwestii, że u podstaw wszelkich poczynąń w zakresie ulepszania sposobów żywienia, jak również wprowadzania uzupełniających mieszanek przemysłowych [1, 2] leży gruntowna znajomość stanu faktycznego. Inwentaryzacja zatem i analiza żywienia ogierów w Polsce staje się niezbędna.

MATERIAŁ I METODY

Materiały zebrano według ankiet rozesłanych do wszystkich właścicieli ogierów uznanych na terenie całego kraju. Ankieta zawierała pytania dotyczące wieku, pochodzenia, ciężaru ciała, eksploatacji rozplodowej, użytkowania roboczego oraz żywienia koni w następujących okresach żywieniowych:

I — żywienie zimowe i na przedwiośniu, w pierwszej połowie sezonu rozplodowego (styczeń, luty, marzec, kwiecień);

II — żywienie wiosenne, w czasie sianokosów i przed żniwami, druga połowa sezonu rozplodowego (maj, czerwiec, lipiec);

III — żywienie letnie, w czasie żniw i wykopków (sierpień, wrzesień, październik);

IV — żywienie późną jesienią i na początku zimy, przed rozpoczęciem sezonu rozplodowego (listopad, grudzień).

W celu oceny poziomu żywienia określono ilość jednostek owsianych, białka i suchej masy, przypadającą na 100/kg ciężaru ciała, i porównywano ją z zapotrzebowaniem [3]. Ustalono również liczebność ogierów otrzymujących określoną ilość poszczególnych rodzajów paszy oraz w jakim procencie ogólnej dawki jednego rodzaju paszy (treściwe, siano, słoma, okopowe, zielonki) dana pasza występowała.

Badaniami objęto 203 ogiery, działające w rejonie konia małopolskiego. Rejon ten charakteryzował się stosunkowo dużym rozdrobnieniem gospodarstw indywidualnych oraz niższym, niż pozostała część kraju, poziomem mechanizacji prac rolniczych. Z tego powodu większość prac polowych wykonywana jest przy pomocy trakcji konnej. Ogiery utrzymywane w tym rejonie są w większym stopniu niż gdzie indziej wykorzystywane do pracy. Prawie wszystkie ogiery, których żywienie analizowano (z wyjątkiem dwu), były używane do pracy. W okresie, kiedy nie miały pracy, były przepędzane w wozie lub pod siodłem co najmniej kilka razy w tygodniu. Średni ciężar ciała analizowanych ogierów wynosił 539 kg, a ich wykorzystanie rozplodowe było bardzo różne — od 8 do 180 klaczy w ciągu sezonu, średnio 64 klacze. Sezon kopulacyjny w większości przypadków trwał od lutego do czerwca.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Średnia zawartość poszczególnych składników pokarmowych w dawkach żywieniowych (tab. 1), przypadająca na 100 kg ciężaru ciała, wykazuje podobne tendencje, maleje od I do IV okresu żywieniowego. Jednostki owsiane od 2,0 do 1,7; sucha masa od 2,5 do 2,0 kg; jedynie zawartość białka osiąga maksimum w II okresie żywieniowym (213 g), ale minimum — podobnie jak pozostałe składniki pokarmowe — w IV okresie (168 g). Średnia zawartość składników pokarmowych przewyższała we wszystkich przypadkach zapotrzebowanie dla ogierów wykonujących pracę lekką. Ogiery były jednak wykorzystywane do pracy w gospodarstwie i należy przypuszczać, że często — szczególnie w okresie zniw i wykopków — (III okres) była to praca ciężka. W tej sytuacji należy uznać, że większa zawartość jednostek owsianych była uzasadniona, tym bardziej, że w żadnym okresie nie przekroczyła ona zapotrzebowania dla koni roboczych, wykonujących pracę bardzo ciężką. Dość znaczny nadmiar białka wynikał natomiast głównie ze względu na stosowanie znacznych ilości pasz wysokobiałkowych. Bardzo niepokojąca jest wysoka zawartość suchej masy, szczególnie w czasie sezonu rozplodowego.

Przy omawianiu poziomu żywienia ogierów posługiwano się wartościami średnimi. Indywidualne dawki niejednokrotnie znacznie od nich odbiegały (o czym świadczą dość znaczne wartości odchylenia standar-

Tabela 1

Średni poziom składników odżywczych zawartych w dawkach żywieniowych ogierów małopolskich

Okres	Ocena poziomu żywienia	Składniki pokarmowe					
		jednostki owsiane		białko g		sucha masa kg	
		\bar{x}	<i>S</i>	\bar{x}	<i>S</i>	\bar{x}	<i>S</i>
I <i>n</i> = 203	zapotrzebowanie	1,8	—	160	—	2,0	—
	dostarczono	2,0	0,5	202	69	2,5	0,7
	różnica	+0,2	—	+42	—	+0,5	—
II <i>n</i> = 71	dostarczono	1,9	0,6	213	77	2,2	0,7
	różnica	+0,1	—	+53	—	+0,2	—
III <i>n</i> = 51	zapotrzebowanie	1,6	—	130	—	2,0	—
	dostarczono	1,8	0,5	186	53	2,1	0,6
	różnica	+0,2	—	+56	—	+0,1	—
IV <i>n</i> = 43	dostarczono	1,7	0,6	168	71	2,0	0,8
	różnica	+0,1	—	+38	—	0	—

dowego), chociaż większość właścicieli ogierów utrzymywała żywienie na poziomie zbliżonym do zapotrzebowania.

We wszystkich dawkach występował owies, w dużej ilości dawek występował także jęczmień, znacznie rzadziej żyto i otręby pszenne, a następnie pszenica. W kilku dawkach pojawił się bobik i otręby żytnie, a w pojedynczych przypadkach groch, otręby jęczmienne, mieszanka B₁, kukurydza i makuch lniany. Dienne dawki paszy treściwej wahały się najczęściej w granicach 2-6 kg. Spotykano trzy rodzaje siana — łąkowe, z lucerny i z koniczyny oraz sporadycznie siano z esparcety. Dzienna dawka rzadko przekraczała 5 kg. Stosowano słomę z czterech zbóż, najczęściej żytnią, w kilku dawkach wystąpiły plewy pszenne i owsiane. Dienne dawki słomy sięgały do 2 kg, dosyć dużo było też dawek w granicach 4 kg. W większości ankiet występowała zielonka łąkowa, często razem z zielonką z koniczyny i lucerny — w pojedynczych ankietach wymieniono jeszcze wiele innych zielonek. Najwięcej skarmiono ich w II okresie żywieniowym, znacznie mniej w III. Najczęściej stosowano dawki 5-15 kg. Poza wymienionymi wyżej paszami używano ziemniaki parowane, buraki i marchew pastewną. Tylko niewielka liczba ogierów otrzymywała marchew karotkę. Dzienna dawka okopowych rzadko przekraczała 4 kg. Niewielka liczba koni otrzymywała w I okresie żywieniowym jaja, mleko, Hipovit, sól i skiełkowane ziarno.

W większości przypadków stosowane żywienie było poprawne, chociaż oparte na tradycyjnym zestawie pasz. Szczególną uwagę należałoby

zwrócić na zawartość suchej masy w dawkach. Należałoby też szukać możliwości rozszerzenia asortymentu stosowanych pasz [1, 2, 4, 5], w tym celu pożądane byłoby wprowadzenie na szerszą skalę mieszanek przemysłowych dla koni. Mieszanka taka powinna charakteryzować się dość wąskim stosunkiem białkowym, na jednostkę owsianą nie powinno przypadać więcej niż 80 g białka. Pozwoliłoby to stosować znaczniejsze ilości siana i zielonek bez nadmiernego zwiększenia ilości białka w dawce. Bardzo ważne wydaje się również zwiększenie zastosowania dodatków mineralnych, witaminowych i dietetycznych, takich jak Hipovit, sól, mieszanka mineralna, marchew karotka, kielkowane ziarno i siemię lniane.

LITERATURA

1. Chachuła J., Chachułowa J.: Zastosowanie mieszanki przemysłowej w żywieniu ogierów ardeńskich i fiordzkich. Roczn. Nauk rol., ser. B, z. 4, 1969, 635-656.
2. Grashuis J.: L'alimentation et les soins aux reproducteurs. Rev. Elevage, t. 14, nr Spec. 25, 1959, s. 101-104.
3. Normy żywienia zwierząt gospodarskich. PWRiL, Warszawa, 1974.
4. Seidler S., Żółkiewski A.: Wpływ żywienia na jakość nasienia ogierów z uwzględnieniem zwiększonej częstotliwości krycia. Roczn. Nauk rol., ser. B, t. 71, s. 4, 1957, 689-714.
5. Statkin P. J.: Vlijanije raznoobraznogo kormlenija na połovuju funkcju žerebcov raznogo vozrasta. Trudy Vsiesojuznogo Issliedovatielskogo Instituta, Konievodstvo, 1955.

Э. Сасимовски, М. Будзыньски, Б. Елень

АНАЛИЗ КОРМЛЕНИЯ АПРОБИРОВАННЫХ ЖЕРЕБЦОВ В ПОЛЬШЕ ЧАСТЬ I. АНАЛИЗ КОРМЛЕНИЯ АПРОБИРОВАННЫХ ЖЕРЕБЦОВ В РАЙОНЕ МАЛОПОЛЬСКОЙ ЛОШАДИ

Резюме

Материал для анализа был собран путем вопросника, распределенного между владельцами апробированных жеребцов в районе малопольской лошади (из разосланных 697 экземпляров вопросника получено 344 заполненных экземпляров). Вопросы касались возраста, происхождения, веса тела, репродуктивного использования, использования в работах и кормлении в следующие периоды: I — в первой половине репродуктивного сезона (январь—апрель), II — во второй половине репродуктивного периода (май—июль), III — тяжелые полевые работы (август—октябрь), IV — поздней осенью и в начале зимы (ноябрь—декабрь). Исчисляли среднее содержание питательных элементов (овсяные единицы, белок, сухое вещество) в рационе, выражая их на 100 кг веса тела, и сравнивали с потребностями.

Среднее содержание питательных веществ в рационах, приходящееся на

100 кг веса тела, снижалось от I-го до IV-го периода кормления (овсяные единицы — от 2,0 до 1,7, сухое вещество — от 2,5 до 2,0 кг; только белок достиг максимума во II-ой период — 213 г) и превышало во всех случаях потребности для жеребцов, выполняющих легкие работы (овсяные единицы — максимум в I-ом и II-ом периоде +0,2 овсяных единиц на 100 кг веса тела, белок — III период +56 г на 100 кг веса тела, сухое вещество — I период +0,5 кг на 100 кг веса тела).

Все рационы содержали овес, реже ячмень, рожь и пшеничные отруби, среди грубых сухих и сочных кормов — луговое сено, ржаную солому, зеленый корм, пареный картофель и свеклу. Кормление было в большинстве случаев правильное.

E. Sasimowski, M. Budzyński, B. Jeleń

ANALYSIS OF THE NUTRITION OF APPROVED STALLIONS IN POLAND.
PART I. ANALYSIS OF THE NUTRITION OF APPROVED STALLIONS
IN THE MAŁOPOLSKA HORSE REGION

Summary

The material for the analysis was collected by means of a questionnaire distributed among all owners of approved stallions in the Małopolska horse region (for the total number of 697 distributed copies of the questionnaire 344 filled up copies have been returned). The questions concerned: origin, body weight, reproduction utilization, utilization in works and nutrition in the following periods: I — in the first half of the reproductive season (January—April), II — in the second half of the reproductive season (May—July), III — heavy field works (August—October), IV — late autumn and early winter (November—December). The mean content of nutrient elements (oat units, protein, dry matter) in the ration was referred to 100 kg of body weight and compared with the demand.

The mean content of nutrient elements in rations per 100 kg of body weight decreased from the Ist to the IVth nutrition period (oat units — from 2.0 to 1.7, dry matter — from 2.5 to 2.0 kg; it was only protein, which reached its maximum in the IInd period — 213 g) and exceeded in all cases the demand for stallions executing light works (oat units — maximum in the Ist and IIIrd period + 0.2 oat units per 100 kg of body weight, dry matter — Ist period + 0.5 kg per 100 kg of body weight).

All rations contained oats, seldom barley, rye and wheat bran. Among raw, dry and succulent fodders the rations contained mostly meadow hay, rye straw, green fodder, damped potatoe and beets. In most cases the nutrition applied proved to be correct one.